

DREPTUL

LEGISLAȚIUNE — DOCTRINA — JURISPRUDENȚA — ECONOMIA POLITICĂ

APARE ODATĂ PE SĂPTĂMÂNĂ

Director: C. G. DISSESCU

Prim-Redactor: SILIU RĂDULESCU

COSTUL ABONAMENTULUI
A SE VEDEA PE COPERTĂ

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
3, STRADELA SF. SPIRIDON, 3

B. P. RADULESCU
REDACTOR-ADMINISTRATOR

D. G. Maxim. — *Geneza și spiritul noii legi a naționalității române.*

Jurisprudența Română. — *Inalta Curte de Casație și Justiție, Secțiuni-Unite.* — Constituționalitatea legilor. — Dispozițiuni de regulament.

(Emil Lahovary cu Ministerul Agriculturii).

Inalta Curte de Casație și Justiție S. II. — Divorț. — Admitere în principiu. — Apel.

(George Vercescu cu Eliza Vercescu).

Curtea de Apel din București S. III. — Domiciliu. — Alegerea la mandatar. — Îndeplinirea procedurii.

(Louis Verneuil cu Faust Mohr).

Curtea de Apel din Iași S. II. — Supus inamic. — Contract încheiat cu un român. — Anulare.

(Soe. Nollensche-Wercke cu H. Rabinovici).

Jurisprudența străină

Geneza și spiritul noii legi a naționalității române

1) *Generalități.* 2) *Vechiul drept român.* 3) *Codicele nou al naționalității din 1924.* 4) *Importanța noii legi sub raportul național și politic.* 5) *Dificultățile de interpretare a legiei.* 6) *Metoda urmată și deviziunea materiei.*

1) Studiul naționalității are în general o importanță deosebită atât din punctul de vedere teoretic cât și practic.

Sub raportul teoretic naționalitatea este o materie foarte complexă, căci ea se referă atât la legislația internă a Statului cât și la dreptul internațional public și privat. După cum spune profesorul Alvarez, care indică acest variat obiect al naționalității¹⁾, materia trebuie studiată sub diferite faze în legislația oricărui popor, întru cât se referă la o chestiune vitală, la legătura ce trebuie să unească pe locuitori de o națiune, de un stat determinat.

Sub raportul practic studiul nostru are iarăși importanță, întru cât relațiunile cu cele l'alte State sporesc zilnic, și astfel se ivesc continue conflicte de ordin internațional ce dau loc la discuțiuni asupra naționalității. Aplicațiunea principiilor dreptului internațional au devenit chiar usuali la noi, în urma anexiunii provinciilor noi, după care,

locuitori supuși ai altor State trecând sub suveranitatea română, căror naționalitatea lor a trebuit determinată potrivit tratatelor și condițiunilor sociale în care se găsește Statul român întregit.

În fiecare țară sunt anumite considerațiuni și nevoi sociale care cer ca naționalitatea să fie reglementată într'un mod special. Astfel, ca primă observațiune, pe când cele l'alte instituțiuni juridice tind, în drept privat, de a ajunge la o unitate legislativă, în materie de naționalitate găsim diferențe esențiale. Și aceasta cu toată tendința legiuitorilor moderni de a se ajunge și în această materie la un fel de unificare legislativă²⁾.

Diferențele persistă chiar în noile legi asupra naționalității promulgate în urmă. Pe când în Franța și Austria numai în rare cazuri se ia în considerație nașterea copilului pe teritoriul francez sau austriac, după noua lege turcă ori ce copil, născut din părinți străini, în Turcia, cu începere de la 1 Ianuarie 1929, este turc³⁾.

2) La noi ca și la Romani, nașterea pe teritoriul român n'a conferit nici odată naționalitatea; numai acei născuți din părinți ortodoksi au avut naționalitatea de român. Jurisprudența este clară asupra acestui punct, declarând, că în vechile noastre moravuri s'a admis într'un mod tacit că streinii născuți în România să fie asimilați Românilor, fa-voare ce rezultă dintr'un drept cutumiar, și admisă numai în privința străinilor de rit creștin. 4).

Deasemenea, atât în Moldova cât și în Muntenia, străinul de rit creștin, care se căsătorește cu o pământeană, devenea român în puterea unui vechiu obicei al pământului⁵⁾.

Cu promulgarea Constituției din 1866 și Codicelui civil se precizează naționalitatea de origină

2) Alvarez, idem.

3) Valery, „Commentaire de la loi sur la rationalité française du 10 Août 1927, pag. 30; Lucrarea mea: „Observațiuni asupra legii federale austriace privitoare la naționalitate, pag. 19; Nedulescu, „Noua lege a Turciei privitoare la naționalitate“, Universul, Iunie 1928.

4) Alexandresco, „Codicele civil“, I, pag. 198

5) Alexandresco, idem, pag. 308.

1) Alvarez, „Le droit international américain“, 1910, pag. 283.

independent de locul nașterii, (art. 10), se determină naționalitatea română pentru copiii găsiți (art. 8 alt.); și prin binefacerea legii, se consideră româncă străina căsătorită cu un român. (art. 12),

Codicele civil determină pentru prima oară condițiunile de dobândire și pierdere a naționalității. Aceste chestiuni sunt legate de împământenire, și deci de modificările Constituției survenite ulterior, în 1879, despre care ne-am ocupat ⁶⁾.

Măsurile luate de Codicele civil erau departe de a da satisfacere tuturor cerințelor noi, ivite după războiu. Necesitatea unei legi complete, conform acestor trebuințe, s'a ivit mai cu seamă în urma promulgării noii Constituții din 1923, în discuțiunea căreia s'a dovedit că vechile dispozițiuni ale Codicelui civil prezintă defecte și numeroase lacune mai cu seamă în ce privește naturalizarea

3). Proiectul noii legi din 1924, prezentat Adunărilor legiuitoare a fost alcătuit în grabă, din cauza necesității urgente, ce se ivise, mai ales în privința determinării situațiunii noilor cetățeni din provinciile alipite. Legea, așa precum a fost alcătuită, prezintă încă lacune; dar, ea a fost studiată cu seriozitate de Adunările legiuitoare în care au excelat, prin observațiuni judicioase, regretatul raportor Athanasovici și mulți oratori de frunte. S'a avut în vedere toate observațiunile făcute în Adunările legislative franceze cât și criticele făcute de vestiții autori francezi.

Noua lege apare deci ca un tot metodic, aducând un progres simțitor și prin faptul că coordonează într'un codice, deosebit de cel civil, toate dispozițiunile privitoare la naționalitate.

4) Numeroasele probleme ce s'au ivit în urma alipirii provinciilor noi, atât sub raportul interesului general cât și cel particular al tuturor cetățenilor noi, au făcut ca discuțiunile urmate în adunările legiuitoare să fie de o importanță covârșitoare și să ofere ocaziune multor cugetători de seamă să arăte interesul ce'l poartă pentru românism. Din examinarea lucrărilor Cemerei și Senatului se vede că preocuparea naționalistă a triumfat. „Naționalitatea în timpurile moderne se întemeiază pe popor și rasă. Ea este adevărata expresiune a solidarității naționale, spune raportul legii în Camera deputaților“. 7). Dealmintrelea ori ce legiuitor vigilent caută să asigure țării sale orândueli, privitoare la legea naționalității de așa natură ca să nu aducă nici o atingere întregității rasei din punct de vedere politic sau moral.

Legiuitorii au în vedere tradițiunea și în special

6) Lucrarea noastră: „Naționalitatea în România“, pag. 103 și urm.

7) A se vedea raportul redactat de V. Athanasovici în ediția ministerului de justiție, 1924, pag. 168 și urm.

interesul pe care îl are Statul în conservarea și dezvoltarea naționalității.

Astfel pe când în Franța, noua lege a naționalității din 1927 prescrie dispozițiuni ce au în vedere o asimilare largă și mai ușoară pentru străini, întrucât preocupările naționaliste au trebuit să cedeze în fața datoriei imperioase ce se impune Statului francez de a remedia, prin măsuri apropiate, deficitul naționalității franceze, ⁸⁾ Constituția română din 1923 și, după dânsa, legiuitorul din 1924 au fost mai dificile în ce privește asimilarea străinilor cu naționalii, întrucât nu mai eră acelaș interes, căci populația a crescut simțitor, prin anexarea provinciilor. Și, apoi, la acest rezultat a trebuit să ajungă legiuitorul român ca consecință a constatării că în perioada ce a urmat după război, în aplicațiunea decretelor-legi ce ne-a guvernat, nenumărați refugiați, fără nici o legătură cu țara, și-au format situații de fapt de cetățenie română, și mulți străini s'au înscris în listele electorale cu acte neregulate sau false ⁹⁾.

A trebuit deci ca noul legiuitor, în lumina tratatelor și nevoilor sociale, să îmbrățișeze tot câmpul vast de probleme ce urmă să le lămurească; să stabilească, în primul loc, situațiunea celor admiși la cetățenie, în timpurile turburi de după război, înălăturând pe cei admiși prin fraudă, și să precizeze, apoi, norme conforme spiritului timpului în privința dobândirii și pierderii naționalității cât și asupra naturalizării.

Constituțiunea s'a ocupat numai de naturalizare, subiect care a dat loc la discuțiuni serioase, triumfând regula după care Consiliul de ministri este organul care acordă sau refuză naturalizarea ¹⁰⁾.

S'a lăsat legiuitorului ordinar sarcină de a preciza noile măsuri referitoare la cele l'alte moduri de dobândire și pierdere a naționalității și a situațiunii noilor cetățeni deveniți atari prin tratate și diferite decrete-legi, ratificate prin art. 133 din Constituție.

Tot legiuitorului ordinar i s'a lăsat îndatorirea de a reglementa importante chestiuni de ordin internațional, prin coordonarea tuturor principiilor ce au călăuzit tratatele, întru cât, după cum am arătat, în provinciile alipite majoritatea populației a trecut sub suvernitătea țării.

5°) Arătând însemnătatea noii legi, trebuie să adăogăm că dispozițiunile ei prezintă unele dificultăți și câteodată lacune sau situațiuni regretabile. Sub raportul naturalizării am arătat pe larg aceste lacune. Aceleași lacune se găsesc și în noua

8) *Pillet et Niboyet*, „Supplément au droit international privé“, 1928, pag. 2.

9) Expunerea de motive a Proiectului, op. cit.

10) În acelaș sens s'a prescriis a se acorda naturalizarea de către puterea executivă prin noile legi, franceză și turcă. În privința detaliilor a se vedea lucrarea noastră menționată.

lege franceză, care a fost studiată un timp îndelungat ¹¹⁾.

Iată deci necesitatea ce este ca doctrina să lămurească textele, ținând seamă de desbaterile Corpurilor legiuitoare și de tradițiune. În ajungerea acestui scop vom studia pe rând dobândirea, pierderea și redobândirea naționalității române.

Legea formează, după cum a spus raportorul ei din Cameră, un *Codex întreg al naționalității române*, pe tot cuprinsul României întregite, față de haosul ce se află în trecut, în fața unor crâmpene de articole din legea civilă, din care unele desființate, ca art. 16 din codicile civile, abrogat prin art. 7, 8 și 9 din Constituția de la 1866, iar altele prin revizuirea Constituției din 1879 în vechiul regat, iar în provinciile alipite există diversitate de dispoziții asupra modalității de dobândire și pierderea naționalității ¹²⁾.

Adunarea într'un codice a tuturor dispozițiilor privitoare la naționalitate are și interes practic, de care a fost călăuzite toate legislațiunile alcătuite în urmă, uzând același sistem ¹³⁾. Noțiunile privitoare la naționalitate atingând mai mult dreptul public decât cel privat, reiese că și din acest punct de vedere cu drept cuvânt legiuitorul nostru le-a grupat într'o legiuire aparte, în afară de codicile civile.

6°) Legea naționalității, procedând dintr'un spirit nou, datorit împrejurărilor de după război, în afară de importante inovațiuni ce le-a introdus, n'a atins de cât cu multă rezervă vechiul regim, așa că o comparație cu trecutul este absolut trebuitoare. Referirea la desbateri ușurează lămurirea multor texte, întrucât camerele au discutat și studiat în multe detalii această lege.

Legiuitorul își propune, în primul loc, de a reglementa procedura după care noile organe, institute de Constituție și lege, și investite cu dreptul de a decide asupra cererilor de naturalizare trebuie să conducă operațiunile; în al doilea loc, a căutat să facă să dispară, prin unificare, deosebirile ce existau între codicile civile din vechiul regat și legiuirile austriace, ungare și ruse, și care se mai aplicau în provinciile alipite, cu privire la modul cum se dobândește, se pierde și se recâștigă calitatea de cetățean român; și, în fine, a căutat de a clarifica situația tuturor locuitorilor foști supuși austro-ungari și ruși din provinciile alipite, precum și aceia a străinilor din vechiul regat și din Basarabia cari nu s'au folosit în trecut de nici o protecțiune străină.

Dumitru G. Maxim

fost președinte la Curtea de Apel

11) Legea franceză din 1927 este comentată până acum de d-nii; Valery, Pillet & Niboyet și André Weiss, opere la *Librairie Recueil Sirey*.

12) Ediția Ministerului de Justiție cu desbaterile Adunărilor pag. 135 și 171

13) Deosebit de legea franceză găsim același sistem în legea belgiană, legea federală, aceeași austriacă și legea privitoare la naționalitatea turcă din 1918.

JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE S. U.

Audiența de la 9 Februarie 1928

Președinția D-lui Oscar N. Nicolescu, Prim-președinte

Emil Lahovari cu Ministerul Agriculturii și Domeniilor

CONSTITUȚIONALITATEA LEGILOR.—ATRIBUTUL SECȚIUNILOR-UNITE DE A CERCETA ACEASTĂ CHEȘTIUNE.—REGULAMENTUL LEGII AGRARE.—CINE AU A SE PRONUNȚA ASUPRA CONSTITUȚIONALITĂȚII ACESTOR DISPOZIȚIUNI.—ART. 103 ȘI 131 DIN CONSTITUȚIE.—ART. 29 DIN LEGEA CURȚII DE CASAȚIE.—ART. 156 LEGEA AGRARĂ.—ART. 50 DIN REGULAMENTUL LEGII.

Cu toate că este necontestat că legalitatea dispozițiilor unui regulament, poate fi cercetată de instanțele obicinuite, totuși întru cât în legea agrară sunt dispozițiuni cari au fost declarate că sunt și rămân cu caracter constituțional și că fac parte integrantă din Constituție, articolele din regulamentul legii agrare, înscrise pentru complectarea și dezvoltarea acestor texte, îndeplinesc rolul pe care l-ar îndeplini o lege, și deci cercetarea cheștiunii dacă prin aceste articole de regulament s'a respectat sau nu Constituția, este de atributul Secțiunilor-Unite ale Curții de Casație.

No. 2.—Respins incidentul ridicat de d-l Procuror General Stambulescu cu privire la inadmisibilitatea recursului făcut de Emil N. Lahovari și Elena Lahovary contra deciziei Comitetului Agrar No. 575/925.

S'au ascultat D-l Procuror General I. Stambulescu în susținerea incidentului de inadmisibilitatea recursului, și D-nii avocați Bosnief Parașchivescu pentru recurenți și C. Bălăcescu pentru Ministerul intimat.

Curtea deliberând,

Asupra incidentului ridicat de Dl. Procuror General, prin care a susținut că recursul de față este inadmisibil, de oarece nu există recurs înaintea Secțiunilor-Unite decât pentru a se cerceta constituționalitatea legilor, iar nu și a regulamentelor, a căror legalitate urmează a fi cercetată de instanțele obicinuite.

Având în vedere că recurentul a susținut, că recursul este admisibil întrucât regulamentul legii agrare a complectat această lege, iar unele texte ale ei au fost cuprinse în Constituție; că, dispozițiile acestui regulament n'ar mai putea fi atacate pe nici o cale când sunt contrarii textelor din Constituție.

Având în vedere că, potrivit art. 103 din Constituție, numai Curtea de Casație în Secțiuni-Unite are dreptul de a judeca constituționalitatea legilor și a declara inaplicabile pe cele care sunt contrarii Constituției; că aplicarea acestui principiu a fost reglementată prin art. 29 din legea Curții de Casație.

Considerând că prin consacarea acestui drept s'a instituit o puternică garanție contra actelor prin care s'ar aduce vre-o atingere Constituției; că, desigur, el există nu numai când s'a luat o dispoziție neconstituțională de către Puterea legiuitoare în mod direct, ci și când s'ar exercita de altă Putere dreptul de a legifera, fie în virtutea unei delegațiuni dată de cea legiuitoare, fie fără delegațiune.

Că, a admite confrariul ar însemna că această garanție constituțională să fie înlăturată numai pentru că o dispoziție legislativă nu este intitulată lege, nu face parte dintr-o lege, sau nu este făcută după normele cerute pentru o lege; că, în acest mod, s'ar înlesni nesocotirea Constituției și s'ar face, aproape fără valoare, prerogativa dată Curții de Casație pentru apărarea pactului fundamental al Statului.

Având în vedere ca prin art. 156 din legea agrară s'a prevăzut că un regulament va completa și lămuri în amănunt dispozițiile prevăzute în această lege.

Având în vedere că este cert că în acest regulament sunt texte, prin care s'a completat legea agrară.

Că, în ceea ce privește legalitatea dispozițiilor din regulament, este necontestat că ea poate fi cercetată de instanțele obicinuite.

Considerând, iasă, că prin art. 131 din noua Constituție au fost declarate că sunt și rămân cu caracter constituțional și că fac parte integrantă din ea mai multe articole din legile agrare, între care și art. 10 din legea vechiului Regat, articol care servește de bază art. 50 din regulament și care formează obiectul recursului de față.

Că, acel text din legea agrară, devenind text al Constituției, articolele din regulament, înscrise pentru complectarea și dezvoltarea lui îndeplinesc rolul pe care l'ar îndeplini o lege.

Că, astfel fiind, cercetarea chestiunii dacă prin aceste articole de regulament s'a respectat Constituția este — potrivit art. 103 — numai de atributul Secțiunilor-Unite ale Curții de Casație, înaintea cărora poate fi dedusă pe cale de recurs.

Considerând că o interpretare contrară ar duce la rezultatul că, în baza art. 156 al legii agrare, s'ar putea complecta și lămuri, prin noi dispoziții regulamentare, textele acestei legi, care au fost înscrise în Constituție și totuși, să nu poată fi judecată constituționalitatea unor asemenea dispoziții de către Inalta Curte, pe simplul motiv că sunt cuprinse într'un regulament; că, de altă parte, s'ar putea întâmpla să fie respinsă și cercetarea legalității lor de către celelalte instanțe pe motiv că sunt dispoziții luate nu în virtutea unei legi, ci a Constituției, că nu sunt regulamente în sensul obicinuit al cuvântului.

Considerând că o asemenea interpretare este hotărât potrivnică textului și spiritului art. 103 și, în special, scopului urmărit de constituent, care dintr-o înaltă concepție juridică a ținut să asigure o apărare eficace contra oricăror dispoziții neconstituționale.

Că, în speță, recursul având drept obiect cercetarea constituționalității unui regulament, făcut pentru complectarea și aplicarea unui text de lege, care a devenit parte din Constituție, este admisibil și — ca atare — incidentul urmează a fi respins.

Pentru aceste motive, respinge.

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE S. II

Audiența de la 9 Ianuarie 1928

Președinția D-lui Const. Rătescu, președinte

George Vercescu cu Eliza Vercescu

DIVORȚ.— ADMITERE ÎN PRINCIPIU.— APEL.— INTRODUCEREA LUI ODATĂ CU APELUL ÎN CONTRA HOTĂRĂRII DATĂ ASUPRA FONDULUI.— ART. 244 COD. CIVIL ȘI 232 PR. CIVILĂ.

Cu toate că potrivit art. 244 cod. civil hotărârea de admitere în principiu a acțiunii de divorț este susceptibilă de apel, totuși cum o atare hotărâre are caracterul unei încheeri premergătoare soluționării fondului, urmează că în ceea ce privește atacarea ei cu apel să se aplice prevederile art. 232 procedura civilă, potrivit căruia asemenea hotărâri nu se pot ataca cu apel de cât odată cu hotărârea dată asupra fondului.

No. 2. — Respins recursul făcut de către Gh. Vercescu în contra Deciziei Curții de Apel din Craiova S. I, în proces cu Eliza Vercescu.

Curtea deliberând,

Asupra motivului de casare în următoarea cuprindere:

„Violarea art. 244 cod. civil. Violarea tuturor dispozițiilor legii în materie de divorț. Greșita aplicare a art. 232 proc. civilă. Exces de putere“.

Având în vedere deciziunea supusă recursului, din care se constată ca Eliza Gh. Vercescu intențând acțiune de divorț în contra soțului său Gh. Vercescu, Tribunalul Dolj Secțiunea I-a, prin jurnalul Nr. 10607 din 26 Iunie, a admis în principiu acțiunea, și a amânat cauza pentru 3 Iulie 1926, spre a se cita pârâțul și martorii ce erau admiși.

Că, G. Vercescu, a făcut apel contra acestui jurnal, iar Curtea de Apel Craiova Secțiunea I-a respingându-l ca inadmisibil numitul l'a atacat cu recursul de față.

Având în vedere că în materie de divorț, sorocindu-se audiența pentru judecarea temeiniciei în principiu a motivelor de despărțenie, Tribunalul constatând insuficiența lor, va respinge cererea iar în caz contrar, va putea chiar, în aceiaș audiență, să procedă la judecarea fondului, și să pronunțe despărțenia, dacă cererea este sprijinită de dovezi îndestulătoare, sau să amâne pricina spre a se face de reclamant proba alegațiilor sale și pârâțul proba contrarie.

Considerând dar că, în ipoteza când reclamantul nu este în situația de a dovedi la acea audiență faptele pe cari își sprijină acțiunea — cum este în speță — Tribunalul este obligat a-i acorda un termen spre a produce actele, a arăta și cita martorii cu care voește a dovedi acea acțiune admitând și pârâțului contra probă.

Că, din cele ce preced rezultă că hotărârea prin care se admite în principiu acțiunea de divorț și nu se statuează asupra fondului, are caracterul unei încheeri preparatorii, premergătoare judecării acestui fond.

Că, acesta fiind caracterul, este chestiunea de a se ști care este termenul și modalitatea atacării cu apel a unei atari hotărâri.

Considerând că deși este adevărat că în materia divorțului legiuitorul a reglementat prin dispozițiuni speciale procedura acestuia în codul civil — pe deoparte din cauza lipsei unei legi de procedură, în vigoare la confecționarea acestui cod, iar pe de altă parte spre a împiedica prin mijlocul unei proceduri lente și complicate înmulțirea divorțurilor, — totuși nu se poate zice că în cazurile de tăcere a acestui cod nu trebuie a ne referi

la dreptul comun, care este astăzi conținut în codul de procedură civilă.

Că, deși art. 244 cod. civ. dispune că hotărârea de admitere în principiu a acțiunii de divorț este susceptibilă de apel, acesta enunță numai principiul unui drept și întrucât codul civil nu reglementează exercitarea acestuia, urmează a se aplica pe acest punct dispozițiunile dreptului comun, adică cele ale codului de procedură civilă și, cum atare hotărâre are caracterul unei încheieri premergătoare soluționării fondului, în ceiace privește atacarea ei cu apel, au a li se aplica prevederile art. 232 proc. civ., potrivit căruia asemenea hotărâri nu se pot ataca cu apel decât odată cu cea dată asupra fondului.

Considerând că, în speță, recurentul făcând apel contra admiterii în principiu a acțiunii de divorț intentată de soția sa, intimata de azi, mai înainte de soluționarea definitivă a acțiunii, Curtea urma să-l respingă ca prematur și nu ca inadmisibil.

Că totuși, în afară de acestea, motivul de casare, ca consecință a celor mai sus expuse, are a fi privit ca neîntemeiat și recursul se respinge.

Pentru aceste motive, respinge.

CURTEA DE APEL DIN BUCUREȘTI S. III

Audiența de la 30 Mai 1928

Președinția D-lui Barbu Brezeanu. — președinte

Louis Verneuil cu Faust Mohr

DOMICILIUL. — ALEGEREA LUI LA MANDATARUL PĂRTEI. — DISPARIȚIA MANDATARULUI. — DACĂ PARTEA TREBUE CITATĂ PRIN MONITORUL OFICIAL. — ART. 87 ȘI 97 COD. CIVIL. — ART. 69 ȘI 75 AL. 9 PROC. CIVILĂ.

DOMICILIUL. — ALEGEREA LUI. — FIXAREA DOMICILIULUI DE LOCUL IAR NU DE PERSOANA CARE DOMICILIAZĂ ÎN ACEL LOC. — DISPARIȚIA MANDATARULUI LA DOMICILIUL CĂRUIA PORȚEA ÎȘI ALESEȘI DOMICILIUL SĂU. — DACĂ ACEST FAPT ATRAGE VI-CIEREA PROCEDURII ÎNDEPLINITE LA ACEL DOMICILIUL. — ART. 87 ȘI 97 COD. CIVIL. — ART. 69 ȘI 76 AL. 9 PROC. CIVILĂ.

DOMICILIUL. — ALEGEREA LUI LA DOMICILIUL MANDATARULUI. — DISPARIȚIA MANDATARULUI. — DACĂ MAI E VALABIL ÎNDEPLINITĂ PROCEDURA LA ACEL DOMICILIUL. — ART. 87 ȘI 97 COD. CIVIL. — ART. 69 ȘI 75 AL. 9 PROC. CIVILĂ.

1. Cu toate că potrivit art. 75 al. 9 pr. civilă dacă o parte stă în străinătate, sau dacă nu are domiciliu cunoscut sau după ce a avut un domiciliu cunoscut, dispărea fără a i se mai cunoaște adresa, ea se citează prin Monitorul Oficial, însă aceste dispozițiuni se referă și se aplică numai când este vorba de dispariția însăși a uneia din părțile litigante iar nu și de cea a mandatarului la care ea își alesese domiciliul, de oarece în acest caz deși mandatarul este dispărut, mandantele care a rămas însă, poate prea bine și este în măsură, dacă nu mai găsește oportun să fie citat la mandatarul său dispărut, să arate prin notificare părților cu cari se judecă domiciliul său real sau să își aleagă un alt domiciliu unde să fie citat.

2. Potrivit art. 69 din procedura civilă, odată domiciliul ales de o parte în proces, el rămâne fixat pentru toată durata procesului,

și ori ce schimbare nu poate fi opozabilă părții adverse de cât numai dacă o asemenea schimbare îi va fi notificată prin portărei.

Prin urmare când o parte și-a ales domiciliul la mandatarul său și acesta dispărea de la domiciliu, procedura rămâne valabil îndeplinită tot la acel domiciliu, atâta timp cât partea al cărui mandatar e dispărut nu notifică această dispariție părților protivnice, cu arătarea noului domiciliu la care înțelege a fi citată.

3. Legiuitorul când prin art. 97 cod. civil a permis părților să își aleagă domiciliul în altă parte de cât acolo unde este domiciliul lor real, a înțeles să le fixeze domiciliul pe care și l-au ales într'un anumit loc iar nu de o anumită persoană, astfel că atunci când o parte își face alegerea de domiciliu la domiciliul mandatarului său, acea alegere este fixată de locul unde domiciliază mandatarul, iar nu de persoana mandatarului, de unde urmează că dacă acesta pleacă, dispariția lui nu face să dispară și domiciliul ales de parte în acel loc, atâta timp — bine înțeles — cât pe cale de notificare, partea nu își manifestă o altă alegere de domiciliu.

No. 88. — Admis apelul făcut de Louis Verneuil contra sentinței comerciale cu No. 770/928, a Tribunalului Ilfov S. II comercială în proces cu Faust Mohr.

S'au ascultat d-nii avocați C. Stoianovici pentru apelant și Al. Velescu pentru intimat.

Curtea,

Asupra apelului de față făcut de către Louis Verneuil contra sentinței comerciale cu No. 770/928 a Tribunalului Ilfov S. II-a comercială, prin care s'a admis contestația făcută de către intimatul Faust Mohr, contra executării sentinței comerciale a acelei secțiuni cu No. 1876/927.

Având în vedere actele de la dosar, susținerile orale și scrise ale părților.

Având în vedere că în fapt se constată următoarele:

Cu petițiunea înregistrată la No. 23389/926, Faust Mohr a chemat în judecată înaintea Trib. Ilfov S. II-a comercială pe apelantul de astăzi Louis Verneuil, alegându-și, prin chiar petițiunea de intentare a acțiunii, domiciliul în strada Cazărmei No. 28 la d-l M. Negreanu avocatul și procuratorul său care semnează și acțiunea.

La această acțiune, Louis Verneuil răspunde odată cu întâmpinarea și cu o cerere reconvențională semnată tot prin procurator, avocat C. Stoianovici.

În urma stăruinței acestuia, Tribunalul fixează termen de judecată la 24 Octombrie 1927. La acest termen procesul se judecă în lipsa lui Faust Mohr, se amână pronunțarea și la 31 Octombrie 1927 prin sentința cu No. 1876 Tribunalul se pronunță respingând ea nefundată acțiunea intentată de Faust Mohr și admitând cererea reconvențională făcută de Louis Vereuil.

Această sentință fiind pusă în executare, Faust Mohr face contestație susținând că atât citația sa

pentru data de 24 Octombrie 1927 când s'a judecat procesul — cât și comunicarea sentinței pronunțată de Tribunal, deși s'a făcut la procuratorul său M. Negreanu în Str. Cazărmei No. 28 unde își alesese domiciliu, totuși aceste proceduri au fost viciate îndeplinite de oare-ce atât la data când s'a judecat procesul, cât și la data comunicării sentinței, procuratorul său era dispărut din țară — dispariție care era notorie — ast-fel că comunicarea sentinței trebuia să'i fie făcută la domiciliul său real sau prin afișare și publicare în Monitorul Oficial, ca cri-ce comunicare făcută unei persoane cu domiciliul necunoscut.

Având în vedere că Tribunalul adoptă acest mod de a vedea al contestatorului și prin sentința ce pronunță admite contestația făcută de Faust Mohr și în consecință anulează atât comunicarea sentinței comerciale făcută în condițiile mai sus arătate cât și titlu executor pus pe acea sentință.

Făcându-se apel de către Louis Verneuil în contra sentinței de admiterea contestației, părțile au pus înaintea Curții aceleași concluziuni ca și la prima instanță, apelantul, intimat în contestație la prima instanță susținând că întru cât citarea lui Faust Mohr pentru termenul de judecată și comunicarea sentinței pronunțată în urma acelei judecăți s'a făcut la domiciliul ales de acesta, procedura a fost bine îndeplinită, ast-fel că contestația nu are nici un temei juridic; iar intimatul în apel, contestatorul de la prima instanță, susținând că întrucât procuratorul său era dispărut, trebuia citat la domiciliul său real, sau prin Monitorul Oficial.

Considerând că ast-fel fiind, chestiunea de drept care urmează a fi rezolvată de Curte, este aceea de a se ști, dacă atunci când o parte litigantă și-a făcut pentru cursul procesului o alegere de domiciliu la procuratorul său, în caz de dispariție a acestuia, procedurile mai pot fi îndeplinite la acel domiciliu, sau trebuie îndeplinite conform art. 75 al. 9 prin publicare în Monitorul Oficial.

Considerând că într'adevăr potrivit art. 75 al 9 pr. civilă. dacă o parte stă în străinătate sau dacă nu are domiciliu cunoscut, sau dacă după ce a avut un domiciliu cunoscut a dispărut și nu-i se mai cunoaște adresa, ea se citează prin Monitorul Oficial, însă aceste dispozițiuni se referă și se aplică numai când este vorba de dispariția însăși a uneia din părțile litigante iar nu și de acea a mandatarului la care ea își alesese domiciliul, de oarece în acest caz deși mandatarul este dispărut, mandantele care a rămas însă poate prea bine și este în măsură, dacă numai găsește oportun să fie citat la mandatarul său dispărut, să arate prin notificare părților cu cari se judecă domiciliul său real sau să și aleagă un alt domiciliu unde să fie citat.

Considerând că pe de altă parte când prin art. 97 din codul civil se permite părților să și aleagă un domiciliu în altă parte de cât acolo unde este domiciliul lor real, prin aceasta legiuitorul a înțeles să fixeze domiciliul ales de un anumit loc, iar nu de o anumită persoană, ast-fel că atunci când o parte își face alegere de domiciliu la domiciliul mandatarului său, acea alegere este fixată de locul unde domiciliază mandatarul iar nu de persoana mandatarului, de unde urmează că dacă acesta pleacă, dispariția lui nu poate face să dispară și domiciliul ales de parte în acel loc, atâta timp — bine înțeles — cât pe cale de notificare partea nu și manifestă o altă alegere de domiciliu.

Că, deci, dispozițiunile art. 75 al. 9 nu pot fi aplicabile în speță pentru rezolvarea problemei pusă prin contestația făcută de Faust Mohr, ci singurul text care își are aplicațiunea în cauză este numai art. 69 pr. civilă, ale cărui dispozițiuni fac tocmai să se vadă că este nefundată contestația lui Faust Mohr.

Considerând că într'adevăr, potrivit acestui text, odată domiciliul ales de o parte, el rămâne fixat pentru toată durata procesului și orice schimbare nu poate fi opozabilă părții adverse, de cât numai dacă o asemenea schimbare îi va fi fost notificată prin portărei.

Având în vedere deci că față de aceste considerațiuni din moment ce Faust Mohr și-a ales domiciliul în Str. Cazărmei No. 28 la mandatarul său avocat Negreanu, acest domiciliu a rămas acolo fixat pentru toată durata procesului — dispariția lui Negreanu neputând atrage schimbarea acelui domiciliu — singura schimbare neputându-se opera pentru a fi opozabilă părții protivnice, decât pe cale de notificare prin portărei, ceace în speță nu s'a făcut.

Considerând că faptul alegat de Faust Mohr cum că dispoziția lui Negreanu era notorie nu poate cu nimic înrăuri într'altfel soluționarea problemei, de oare-ce dacă Faust Mohr pretinde că Louis Verneuil trebuia să știe de dispariția lui Negreanu, cu atât mai mult trebuia să o știe dânsul al cărui mandatar era Negreanu, și în cazul acesta dacă numai voia să și mențină domiciliul pe care și-l alesese la domiciliul acestuia, trebuia să o notifice prin portărei, așa cum cere art. 69 din procedura civilă.

Că, deci, pentru toate aceste motive Curtea găsește că bine a fost îndeplinită atât procedura pentru judecarea procesului la data de 24 Octombrie 1927, cât și comunicarea sentinței dată, ast-fel că apelul făcut de Louis Verneuil urmează să fie admis și prin consecință să se respingă ca nefundată contestația făcută la prima instanță de către Faust Mohr.

Apreciind asupra cheltuelilor de judecată, le fixează la suma de 2000 lei.

Pentru aceste motive, redactele de d-l consilier Siliu Rădulescu, admite apelul.

Semnați: *Barbu Brezeanu, I. Botez, S. Rădulescu.*

CURTEA DE APEL DIN IAȘI S. II

Audiența de la 19 Mai 1928

Președinția D-lui Eugen Petit, consilier

Soc. „Nollesche-Wercke“ din Germania cu H. Rabinovici

SUPUS INAMIC.—CONTRACT ÎNCHEIAT CU UN ROMÂN.—ANULAREA CONTRACTULUI.—ÎN CE CAZ SE PERMITE CONTINUAREA EXECUTĂRII CONTRACTULUI.—ART. 299 DIN TRATATUL DE PACE INTERVENIT ÎNTRE PUTERILE ALIATE ȘI ASOCIATE ȘI GERMANIA DIN 28 Iunie 1919.—ART. 1, 3 ȘI 4 DIN LEGEA RELATIVĂ LA SUPUSII STATELOR CU CARI ROMÂNIA A FOST ÎN RĂZBOI.

Potrivit dispozițiunilor cuprinse în tratatul de pace dintre puterile aliate și asociate și Germania din Iunie 1919, intrat în vigoare în ce privește România la 14 Septembrie 1920 deși sunt considerate ca fiind anulate, din momentul în care două dintre părți au devenit

inamice, contractele încheiate între dânsule, totuși pentru motive de echitate, tratatul sus menționat permite continuarea executării unui contract deja pus în lucrare, într'o primă ipoteză, atunci când una din părțile contractante primise deja satisfacția mai mult sau mai puțin completă — anterior declarării stărei de război — rămânând una către cealaltă datoare cu executarea prestației ce i se cuvenea în schimb, într'o a doua ipoteză, cand prin însăși efectul convenției sau prin predare, proprietatea a fost transferată, rămânând cumpărătorul dator cu plata prețului.

No. Admis în parte apelul făcut de societatea în comandită „Nollesche-Wercke“ din Germania în contra sentinței Tribunalului Iași S. III No. 253 din 19 Iunie 1925.

Curtea,

Asupra apelului făcut de societatea în comandită „Nollesche-Werke“ cu sediul în Weissenfels A. Soale Germania, prin procuratorul ei avocat Alfons Herovanu în contra sentinței Tribunalului Iași Secția IIIa No. 253 din 19 Iunie 1925 al carei dispozitiv este: „Admite acțiunea intentată prin petiția registr. la No. 34456/1924 de către H. Rabinovici din Iași Str. Orescu No. 5 în contra societății în comandită „Nollesche-Werke“ din Weissenfels A. S. Germania.

«Obligă pe societatea pârâtă să plătească reclamatului suma de 50.000 lei, reprezentând diferența de preț dintre prețul cumpărării și prețul urcat al mărfii precum și valoarea acontului ce a primit, cu procente de 6 0/0 pe an de la data în tentării acțiunii 17 Decembrie 1924 până la 31 Mai 1925 iar de la această dată până la achitare cu procente de 13 0/0 pe an conform art. 49 din legea privitoare la accelerarea judecăților, și

«Mai obligă pe societatea pârâtă să mai plătească reclamatului și suma de una mie cinci sute lei cheltueli de judecată;»

Văzând că reclamatul H. Rabinovici cere prin acțiune obligarea pârâtei societăți «Nollesche-Werke» la plata sumei de 50.000 lei reprezentând diferența de preț dintre prețul cumpărării a 3000 Kgr. știfturi cue cizmărești și prețul urcat al mărfii precum și valoarea acontului ce continuă a deține fără cauză;

Văzând că Tribunalul a admis acțiunea pe baza împrejurării că pârâta nu a răspuns la interogator.

Văzând că pârâta societate «Nollesche-Werke» prin reprezentantul ei avocatul Alfons Herovanu, în sedința Curței de la 30 Noembrie 1925 a recunoscut că în anul 1916 mandarta sa a vândut reclamatului H. Rabinovici 3000 Kgr. știfturi predate la Iași cu 40 pfenigi Kgr. și că a primit un aconto de două sute mărci germane, însă opune nulitatea acestei convenții pe baza dispozițiilor legii relative la supuși statelor cu cari România se găsește în sfare de războiu și a tratatului de pace dela Versailles;

Având în vedere că într'adevăr prin art. I legea invocată (22 Decembrie 1916), interzice orice operație comercială cu supușii statelor cu cari România se găsește în stare de războiu; că prin art. 3 consideră ca contrare ordinii publice și declară nule, toate contractele încheiate

în contra prohibițiunii din primul articol, iar în ce privește acele deja încheiate anterior acestor dispozițiuni, edictează că ele nu se vor mai putea executa chiar dacă au primit un început de executare, că prin art. 4 permite ca anularea acestor contracte sa poată fi cerută de ori ce parte interesată, chiar și de Ministerul public;

Având în vedere că acelaș punct de vedere a fost adoptat și prin tratatul de pace între puterile aliate și asociate și Germania, din 28 Iunie 1919, intrat în vigoare în ce privește România la 14 Septembrie 1920, care în secțiunea V a relativă la contracte, prescripții, hotărâri. prin art. 299 declară că vor fi considerate ca fiind anulate din momentul în care două dintre părți au devenit inamice contractele încheiate între dânsule, ex-ceptându-se numai în ce privește datorile sau alte obligațiuni bănești rezultând din executarea unui act sau plăți prevăzute de aceste contracte, iar prin paragraful 2 punctul a din dispozițiile generale ale anexei, se explică în această privință, că excepțiunea privește contractele având de scop transferarea proprietăți bunurilor și efectelor mobiliare sau imobiliare când proprietatea va fi fost transferată, sau obiectul predat înainte ca părțile sa fi devenit inamice.

Având în vedere că, pentru motive de echitate, tratatul de pace menționat permite continuarea executării unui contract deja pus în lucrare într'o primă ipoteză, atunci când una din părțile contractante primise deja satisfacție mai mult sau mai puțin completă — anterior declarării stărei de războiu — rămânând una către cealaltă datoare cu executarea prestației ce i se cuvenea în schimb, iar în a doua ipoteză când prin însăși efectul convenției sau prin predare, proprietatea a fost transferată, rămânând cumpărătorul dator cu plata prețului;

Având în vedere ca în speță fiind vorba de vânzarea unor lucruri în genere de către pârâta societate „Nollesche-Werke“ intervenită anterior declarării stărei de războiu, cu un supus german, deci al unei țări cu care România a fost în stare de războiu, pentru care reclamatul H. Rabinovici a plătit un acont din preț de 200 mărci, nu ne găsim în nici una din împrejurările de mai sus și nici în vre unul din celelalte cazuri excepționale prevăzute în tratatul de pace menționat, astfel că contractul de vânzare fiind anulat deplin drept, vânzătorul urmează numai a restitui acontul de preț primit în sumă de 200 mărci germane pe care îl deține fără cauză;

Văzând că reclamatul H. Rabinovici prin avocatul său în instanță a susținut că pârâta fiind supusă a unei țări care a fost inamică, nu poate beneficia de dispozițiunile invocate, cari au fost edictate numai în avantajul învingătorilor.

Văzând că nici o dispoziție atât din legea din 22 Decembrie 1916, cât și din tratatul de pace de la Versailles, nu autoriză o asemenea deosebire, că mai mult încă, art. 3, declarând contractele de felul acelora din specia care ne preocupă nule, ca fiind contrare ordinii publice, iar prin art. 4 că anularea lor poate fi cerută de ori ce parte interesată, urmează că susținerile reclamatului în această privință sunt lipsite de orice temei;

Că deci, fără a mai fi nevoie să se examineze depunerile martorilor admiși și audiați în cauză

apelul de față se găsește a fi întemeiat în parte, acțiunea urmând a fi admisă numai pentru restituirea sumei de 200 mărci germane.

Apreciind asupra cheltuelilor de judecată, le fixează la suma de una mie lei în ambele instanțe. Pentru aceste motive, admite în parte apelul.

Semnați: *Eugen Petit, Em. Dragomir, M. Possa.*

JURISPRUDENȚA STRĂINĂ

PARTAGIU.—EFFECT DECLARATIV.—INAPLICABILITATEA LUI ÎN MATERIE PENALĂ.—RECEL.

O sentință a Trib. de Seina din 14 Dec. 1912, publicată de *Gaz. Trib.* din 15 Ian. 1913, ocupându-se de cazul când un comoștenitor, care nu cade în prevederile art. 307 c. p. r. (380 c. p. fr.) a ascuns sau a dat la o parte lucruri din succesiunea la care este chemat, în paguba celorlalți comoștenitori, hotărăște că acest comoștenitor poate să fie urmărit pentru furt înaintea Trib. corec., cu toate că obiectele furate dela succesiune au căzut în lotul său prin efectul partagiului, și ca atare considerat ca proprietar al lucrurilor ascunse prin efectul declarativ al partagiului, încă dela deschiderea succesiunii, cu alte cuvinte chiar în momentul când lucrurile au fost ascunse.

Motivul de drept pe care judecătorii acestei sentințe sau întemeiat, este că, deși s-ar putea argumenta că prin efectul ficțiunii legii, un coperțajant este considerat a fi fost dela început proprietar al lotului ce i s-a atribuit, totuși delicventul coindivizar și-a însușit pe nedrept o parte din lucrurile indivize uzurpând drepturile coindivizorilor săi, făcându-se pasibil de pedeapsa penală pentru furt, prevăzute de art. 306 și 308 c. p. r., și că momentul când trebuie să se aprecieze caracterul recelului trebuie să fie considerat în timpul comiterii, adică în timpul când comoștenitorii se aflau încă în indiviziune, un eveniment posterior, partagiul, neputând să ștergă caracterul delictuos al actului comis, sau mai bine zis, făcând să depindă penalicește caracterul delictuos al recelului de efectul partagiului ca de efectul unei condițiuni rezolutorie cu efect retroactiv.

Codul civil art. 703 (792 fr.) în adevăr stabilește o pedeapsă specială, privind numai reparația pagubei civile cauzată de comoștenitor prin sustragerea obiectelor din succesiune, fără ca acțiunea publică să dispară, căci nimic din principiile generale nu s-a schimbat în ceea ce privește dreptul penal pentru se evita față de comoștenitorul delicvent aplicarea art. 306 și 308 c. p. r.

Un alt motiv serios care pledează în favoarea acestei interpretări este și faptul că în cazul când se susține că comoștenitorul culpabil de ascunderea obiectelor însușite, nu trebuie a se pedepsi grație faptului că partagiul are efect retroactiv,

comoștenitorul devenind proprietarul lucrului ascuns în momentul sustragerii, ar însemna că delictul penal calificat de furt, în materie succesorală, să depindă de rezultatul partagiului, constituind astfel o chestiune prejudicială contra principiului de drept că „*le civil ne tient pas le criminel*“.

Că, chiar dacă s-ar admite ca lucrurile să cadă în lotul comoștenitorului delicvent, totuși aceasta nu poate în drept să aibă loc deoarece dispoziția art. 703 c. civ. r. (792 fr.) dispune că obiectele ascunse de un comoștenitor nu pot fi date sau împărțite cu comoștenitorul care le-a ascuns, și în acest caz partagiul acestor obiecte nu poate să-i treacă nici odată poprietatea lucrurilor spre a o putea invoca în apărarea sa.

Se poate dar conchide că efectul declarativ al partagiului menționat în art. 786 din c. civil că „*fiecare coerede este presupus că a moștenit singur și imediat toate bunurile cari compun partea sa, sau cari i-au căzut prin licitație și că n-a fost nici odată proprietar pe celelalte bunuri ale succesiunii*“, rămâne inaplicabil în materie penală, în cazul când de către un comoștenitor s-a dat la o parte și ascuns efecte cari depind de o succesiune la care avea dreptul de moștenire, comoștenitorul acesta putând fi urmărit penalicește sub prevențiunea delictului de furt.

I. Simionescu

BIBLIOGRAFIE

A APĂRUT:

„STUDII JURIDICE“

VOLUMUL II

DE

N. GEORGEAN

JUDECĂTOR DE ȘEDINȚĂ LA TRIBUNALUL ILFOV

Volum de 350 pagini, tipărit pe hârtie velină

CUPRINZÂND:

Studii de Drept Civil, Procedură Civilă, Drept Penal, Procedură Penală, Drept Comercial.

PREȚUL 250 LEI.

Comenzile întovărășite de cost, la care se mai adaugă suma de 15 lei pentru transport recomandat, se vor adresa autorului în București, str. Verde No. 3 prin Strada Doctor Felix, precum și la Administrația Revistei Judiciare „*Curierul Judiciar*“ București, Str. Artei No. 5, Librăria Sococ și Librăria Alcalay.

Librăriile se vor adresa direct autorului, având un rabat de 20%